

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

☛ (/) > Sundhed, sygdom (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom>) > Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Gift

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/1772-selskabet>)

Gift

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 281

Del artikel: **f**

([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[5-5/sundhed-sygdom/gift](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)) **t**

([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[status=](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift) Aktiviteten kan ses

på [https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)

[5-5/sundhed-sygdom/gift](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift&title=)

[mini=true&url=https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift&title=)

[5-5/sundhed-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift&title=)

[sygdom/gift&title=](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/gift&title=))

Jakob Eberhardt

GIFT - Fra dødelig dosis til mirakelmiddel

FADL's Forlag, 246 s., ill. 299,95 kr.

Af Poul Ulrich Jensen

I august 1951 spredte en mystisk masseforgiftning panik i den sydfranske landsby Pont-Saint-Espirit. Flere hundrede af indbyggerne fik åndenød, krampekræmper, svimmelhed, og for nogle vedkommende mentale forstyrrelser med skræmmende hallucinationer. Det endte med at koste syv af de angrebne livet og efterlod myndighederne med et mysterium, der aldrig er blevet opklaret. Mærket i Pont-Saint-Espirit er åbningskapitlet i bogen om gift, hvor Jakob Eberhardt, der er cand.mag. i historie og dansk samt fagjournalist, beskriver, hvordan farlige kemiske stoffer på godt og ondt har præget menneskers liv gennem historien.

I 1800-tallets England var arsenik en let tilgængelig handelsvare, der blev længet over disken i enhver købmandshandel uden nogen restriktioner. Det var dog ikke kun rotter, mus, kryb og insekter, der måtte lade livet for det giftige stof, for lemefædig omgang forårsagede hundrevis af dødsfald. Der var også arsenik i de malede tapeter samt i spillekugle, papir og konvolutter, og truslen lurede desuden uden for de hjemlige omgivelser. Luften i fabrikskaller og værksteder var ofte fyldt med ætsende stoffer og giftige dampe. Hatteproduktionen krævede kviksølvsalte opløst i salpetersyre til blødgøring af materialer, og den farlige cocktail førte til en kronisk kviksølvforgiftning, der efterlod ofrene med en stærkt afvigende adfærd. "Mad as a hatter" blev en gængs tale måde med en tragisk baggrund. Ville man gerne af med en person uden at få blod på hænderne, var giftmord en oplagt mulighed. Metoden var effektiv, og risikoen for afsløring minimal. Det ændrede sig imidlertid omkring år 1800, hvor retsmedicin og toksikologi gav politiet nogle redskaber, der gjorde det muligt at afsløre den slags forbrydelser.

Desværre var der ingen videnskabelige metoder, der forhindrede, hvad der er blevet betegnet som historiens største medicinske giftragedie, der i årene 1958-1962 førte til fødslen af tusindvis af børn med svære misdannelser. Årsagen var det beroligende middel Thalidomid til gravide, der kom i handelen efter mangelfulde og overfladiske tests. Det var medicinalfirmaet Chemie Grünenthal, der lancerede præparatet, der under betegnelsen Contergan hurtigt blev det bedst sælgende middel i Vesttyskland mod nervøsitet og søvnløshed. Firmaets indtjening var enorm, og man forsøgte længe at ignorere de foruroligende rapporter om dødfødsler, misdannelser hos nyfødte og nervesvækkelse blandt voksne. Konsekvenserne for Chemie Grünenthal blev særdeles begrænsede, for en retssag endte i december 1970 uden nogen dom til de anklagede. FNs verdenssundhedsorganisation WHO tog sagen mere alvorlig og kom i 1966 og 1967 med kraftige anbefalinger til bedre testning af nye lægemidler.

DDT er et giftigt sprøjtemiddel, der har været anvendt i så rigelige mængder, at det i dag findes overalt på jorden. Forskere har registreret det i luften, havet, planter, mennesker og dyr, selv så fjerne steder som Arktis og Antarktis. Det blev betragtet som et vidundermiddel til beskyttelse af landbrug og skovområder, og i 1948 modtog Paul Müller Nobelprisen for sin opdagelse af stoffets insektdræbende virkning. Med tiden har dets meget langsomme nedbrydning imidlertid belastet naturen i en grad, så det har udløst begrænsninger og forbud, og selv om DDT tilsyneladende ikke er akut giftigt for mennesker, kan det ved langvarig eksponering være kræftfremkaldende eller have andre skadelige konsekvenser. Sprøjtemidlet har dog ikke kun været et onde, men også reddet utallige menneskeliv som et ekstremt effektivt våben i kampen mod malaria. Som bogen på forbløffende vis gør rede for, er der tale om et tveægget sværd, der både forurenser naturen i et voldsomt omfang og forhindrer mennesker i at blive angrebet af malariamyggen. Denne dobbelthed finder man også i den tyske kemiker Fritz Habers karriere, der spændte fra udviklingen af giftgas til opdagelse af en metode til syntetisk fremstilling af ammoniak.

Mest læste artikler

Lige nu I dag 7 dage 28 dage

Den Gamle Jul og Julemanden (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/den-gamle-jul-og-julemanden>)

TV-tips, uge 51, 2022 (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>)

Sankt Nikolaj (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/sankt-nikolaj>)

Pynt til toppen af træet (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julepynt-35-35-35/pynt-til-toppen-af-traeet>)

Hvem var Lucia? (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/lucia-31-31/hvem-var-lucia>)

Julebøger (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/leksikon-41-41-41/juleboger>)

Jødernes historie (<https://www.historie-online.dk/boger/foedernes-historie>)

I april 1915 rasede 1. verdenskrig, og på den blodige slagmark i det vestlige Flandern tog de tyske tropper et nyt våben, klorgas, i brug. Kemikeren Fritz Haber, der var en højt anerkendt forsker, stod bag denne opfindelse, der indledte et kapløb mellem de krigsførende parter om udviklingen af effektive giftgasser. I Tyskland blev Fritz Haber fremtidsfiguren, der som chef for landets giftgasprogram og med rigelige bevillinger i 1917 kunne introducere verdenskrigens mest berygtede og effektive kemiske våben, senneppgassen. Det ændrede dog ikke på at tyskerne led det endelige sammenbrud i efteråret 1918, og nederlaget tog hårdt på den stærkt patriotiske kemiker, men i 1919 opnåede han alligevel en sand triumf, Nobelprisen i kemi, for sin metode til syntetisk fremstilling af ammoniak. Den skulle primært anvendes til produktion af kunstgødning, og metoden fik især kolossal betydning efter 2. verdenskrig, hvor den var en afgørende forudsætning for effektivisering og vækst i fødevarerproduktionen. Fritz Haber stod således både bag metoder til drab på tusinder af soldater og overlevelsesmuligheder for sultende befolkninger.

KONTAKT: malene@historie-online.dk

Det er ikke kun mennesker, der berøres af gift som våben. Naturen er fuld af giftige dyr, insekter, organismer og ikke-måst-planter, som i nogle tilfælde også vokser i Danmark. Her skal man tige sig i at få påsækket skarntyde, guldrøg og galnebær. Til gengæld behøver vi ikke bekymre os om slanger, der let kan blive et dødeligt bekendtskab. Det gælder ikke mindst en af de største og giftigste, den sorte Mamba, der er Afrikas mest frygtede. Hvert år bider slanger cirka fem millioner mennesker verden over, og af dem dør op mod 130.000. Der er imidlertid hjælp på vej, for forskere arbejder ihærdigt på udviklingen af nye modgifte. Bogens sidste kapitel er et genbesøg i den sydfranske by Point-Saint-Espirit, der i 1951 blev ramt af en mystisk forgiftningskatastrofe. Her fremlægges de seneste teorier, der bl.a. rummer fantasifulde forklaringer om LSD og CIA-eksperimenter.

© 2015 Copyright Historie-online
Jakob Bæghardt har skrevet en spændende og særdeles oplysende bog om gift, der som han bemærker, er et fascinerende men også gigantisk og udtømmeligt stofområde. Han har imidlertid løst udfordringen på den bedst mulige måde ved at koncentrere sig om en række historiske nedslag, der dækker de vigtigste temaer. Hvert kapitel rummer både en dramatisk beretning og faktabokse, der beskriver emnet på leksikalsk vis, og det fungerer fremragende. De mange illustrationer supplerer teksten fint, og bogen kan varmt anbefales.

[Historie-online.dk, den 7. december 2022]

historie-online.dk

— Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdsm/1772-selskabet>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

DEN BLEGE RYTTER

(<https://www.historie-online.dk/boger/den-blege-rytter>)

DØDENS ÅRSAG

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdsm/doedens-aarsag>)

1772. SELSKABET

(<https://www.historie-online.dk/boger/1772-selskabet>)

Slesvigske Vognsamling

Per Ole Schovbo fortæller om den planlagte lukning af samlingen

(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/indhold-i-ovrigt-52-52-52-52/slesvigske-vognsamling>)

TV-tips, uge 51, 2022

Bla. udsendelse om bombardementet af Den Franske Skole i 1945

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>)

Museumsnumre 19: Julestads og Julepynt

Ole Mortensen fortæller om julenumre

[online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt](https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt) (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-19-julestads-og-julepynt>)

Julegaveidé fra Krigsmuseet

Krigshistoriske foredrag og fadøl

[online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet](https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet>)

Juleferie på Historie-online.dk

Juleferie fra 21. december

[2/juleferie-paa-historie-online](https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/juleferie-paa-historie-online) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/juleferie-paa-historie-online>)

TV-tips, uge 50, 2022

Bla. på tur i OrienteKspresen

Moselig i Egedal

Delt af et menneske, der menes at være et moseoffer fra oldtiden, er fundet under en udgravning i Egedal

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/moselig-i-egedal>)